06/03/2022

Μητροπολίτης Πειραιώς: Πώς νοείται η ελευθερία για τον χριστιανό;

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Πειραιώς

Ποιμαντορική εγκύκλιο για την Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή εξέδωσε ο Μητροπολίτης Πειραιώς κ. Σεραφείμ. Ο Σεβασμιώτατος, μεταξύ άλλων, ανέφερε ότι "στην εποχή μας εξισώνουν την ελευθερία με την οικονομική ασφάλεια. Αντίθετα η μεγαλύτερη ελευθερία δεν είναι να συσσωρεύσει κανείς αγαθά και να εξασφαλίσει τον εαυτό του με το χρήμα αλλά να μοιράσει όλα όσα έχει και να πάει να γίνει υπηρέτης όλων".

Παρακάτω μπορείτε να διαβάσετε ολόκληρη την ποιμαντορική εγκύκλιο του Σεβασμιωτάτου:

Αγαπητοί μου χριστιανοί

Η Σωτηρία μας είναι ο Θεός μας!

Η Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή είναι ο καιρός της προετοιμασίας για αυτή τη Σωτηρία μας, είναι ο καιρός για τη συνάντησή μας με το Θεό στην ζωηφόρο Ανάσταση.

Οι ημέρες που διάγουμε είναι δύσκολες, η έχθρα των ανθρώπων αναζωπυρώνεται, οι θλίψεις είναι μεγάλες, η αδικία γιγαντώθηκε, το μίσος είναι πολύ, αλλά ακόμα περισσότερη είναι η απιστία και η αποστασία των ανθρώπων από το Θεό.

Η μεγάλη Τεσσαρακοστή όμως, αγαπητοί μου χριστιανοί, ανοίγεται ενώπιόν μας ως καιρός ειρήνης, καιρός ελευθερίας, καιρός αγώνα πίστεως, αναζήτηση της Χάρις του Θεού, της αγκαλιάς Του, της προστασίας Του, του Ελέους Του, της φιλανθρωπίας Του και της Αγάπης Του.

Η ωραιότητα της Μεγάλης Τεσσαρακοστής η οποία συνίσταται στην Χάρη που κερδίζεται με την πνευματική άσκηση, δεν αφήνει περιθώρια για να βυθιστεί ο άνθρωπος, και εννοούμε τον πιστό άνθρωπο, στην απελπισία. Απελπισία εξαιτίας των προβλημάτων της καθημερινότητας τα οποία τον βαραίνουν. Απελπισία εξαιτίας των ασθενειών. Απελπισία εξαιτίας της σκληρής εναντίωσης των ανθρώπων στην πίστη και το Θεό. Αλλά κυρίως, απελπισία εξαιτίας της καταστάσεως του εαυτού μας την οποία περιγράφει το ψαλμικό: “Ότι επλήσθη κακών η ψυχή μου, καί η ζωή μου τώ Άδη ήγγισε.”

Πριν λοιπόν αυτή την απελπισία, την αίσθηση ότι δεν υπάρχει σωτηρία, ότι όλη η ζωή είναι επί ματαίω, έρχεται η Αγία Εκκλησία μας και μας εισάγει στον καιρό της Μεγάλης Τεσσαρακοστής και τον σκοπό της, που είναι η συνάντηση με την Ανάσταση και τον Αναστημένο Χριστό μας.

Η Αγία Τεσσαρακοστή δεν προσφέρεται για ατομικούς στοχασμούς και φιλολογικούς περιπάτους, αλλά θέτει τους όρους, το “πώς”, με ποιό τρόπο εγκαταλείποντας την ταραχώδη ζωή του έξω στερειμένου και φθειρομένου ανθρώπου, θα επιθυμήσουμε την εναργή ησυχία του έσω ανακαινιζόμενου ανθρώπου, όπως λέει ο Απόστολος Παύλος (Β΄Κορ. 4,16). Το μυστήριο του “κρυπτού ανθρώπου της καρδίας”.

Τα μεγάλα έργα του Θεού φανερώνονται και ιερουργούνται στην ανθρώπινη καρδιά που υψώνεται στη μία και μόνη αγάπη προς το Θεό και τον πλησίον.

Ας μη θεωρούμε την εκκλησιαστική περίοδο αυτή της πνευματικής άσκησης, εγρήγορσης και του προσωπικού και εκκλησιαστικού αγώνα ως καιρό

“κατανάλωσης πνεύματος”- διότι εύκολα γοητεύεται ο άνθρωπος από τα πνευματικά- έναν χρόνο γεμάτο με ευσεβιστικούς συναισθηματισμούς και συγκινήσεις και κάποια χλιαρά θρησκευτικά καθήκοντα. Αντίθετα να εισέλθουμε με μεγάλη δύναμη από την καρδιά μας, με μεγάλη δύναμη από το νου μας, με μεγάλη δύναμη θελήσεως όπως έκακνα όλοι οι Άγιοι του Θεού.

Καλούμαστε, αγαπητοί μου να ευφρανθούμε “θεία συγκαταβάσει” με τα κατορθώματα των Αγίων, που είναι χαρίσματα του Θεού.

Εμπρός μας, λοιπόν, έχουμε έναν καιρό αισθήσεων και εμπειρίας μιας ιδιαίτερης Χάρης και δωρεάς, με σκληρή και αδιάκοπη εργώδη και επίπονη άσκηση, καιρό αρνήσεων και υπερβάσεων, ευγενείας και ταπείνωσης, κατάνυξης και συντριβής, λεπτότητας και δακρύων, μετανοίας και πόθου.

Τελικά, της αναζήτησης του θαύματος, της ομοίωσης με τον ληστή που γίνεται θεολόγος, τον διώκτη που γίνεται Απόστολος, την πόρνη που γίνεται Παρθένος.

“Ως ο ληστής εκβοώ σοι το Μνήσθητι, ως Πέτρος κλαίω πικρώς, άνες μοι Σωτήρ κράξω ως ο Τελώνης, δακρύω ως η Πόρνη δέξαι μου τον θρήνον, καθώς ποτέ της Χαναναίας» (Τροπάριο β΄Ωδής Μ. Κανόνος). Και πρέπει να ξέρουμε ότι αυτές οι μεγάλες αλλαγές του ανθρώπου δεν είναι μύθοι και παραμύθια αλλά αληθινές, έμπονες και μεγαλειώδεις αλλαγές, ταπείνωσης, δακρύων, μετανοίας και οδύνης, προσευχής και εκζήτησης του ελέους και της ευσπλαγχνίας της Χαρίτος του Θεού. Κερδήθηκαν με γονυκλισίες με δάκρυα, με αίμα, και με πολύ πόθο για τον Χριστό.

Για εμάς τους Χριστιανούς ο καιρός που ανοίγεται μπροστά μας “σήμερον” είναι καιρός κατά τον οποίο καλούμαστε όπως είπαμε να ευφρανθούμε διότι είναι διαρκής η υπόσχεση του Θεού, ο οποίος παραμένει πιστός σε αυτήν στους αιώνες, “εάν τον Θεό ζητήσωμεν φανήσεται ημίν και αν αυτόν κατάσχωμεν παραμενεί ημίν” μας διαβεβαιώνει ο Όσιος Θεοφάνης ο Έγκλειστος.

Και η Μεγάλη Τεσσαρακοστή με αποκορύφωμα τη Μεγάλη Εβδομάδα, είναι αυτή ακριβώς η πιστότητα του Θεού, που μέσα από τις λειτουργικές ακολουθίες της Εκκλησίας, μάς βεβαιώνει ότι δεν εγκαταλείπει τον κόσμο Του.

Είναι ιδιαίτερα οδυνηρό το να γνωρίζουμε με πόση αγένεια και απρέπεια, ασέβεια και απιστία πολλοί άνθρωποι στέκονται απέναντι στον Θεό. Είναι αυτοί οι αδελφοί μας που αισθάνονται εξορισμένοι από τον Παράδεισο, εντός ενός κόσμου απορίας και απόγνωσης. Και ταυτόχρονα αντιλαμβανόμαστε ότι ο διάβολος πάντοτε βρίσκει και θα βρίσκει περιθώριο να εισβάλει στον αποπετρωμένο και απρόσωπο, τον ανέραστο και αντικοινωνικό βίο του ανθρώπου, όταν αυτός δεν γνωρίζει αυτή την πιστότητα του Θεού που μας αγαπά, και θα μας αγαπά εις τους αιώνες.

Αυτή την έκφραση απιστίας οι άνθρωποι την αποκαλούν “ελευθερία”.

Ο άνθρωπος όμως που φέρει το όνομα του Χριστού, γνωρίζει καλά ότι ενώπιον του αμαρτήσαντως ή αμαρτάνοντος ανθρώπου υψώνεται ένα κρίσιμο ερώτημα ή δίλημμα, προβάλλεται μία σταυρική πρόκληση ή επιλογή: μετάνοια ή αμετανοησία, που σημαίνει αντίστοιχα: ελπίδα ή απελπισία, ανεξάντλητο πέλαγος του ελέους του Θεού ή αβυσσαλέο μίσος του μισόκαλου αντίθεου. Ο διάβολος επιμένει να “πειράζει” την ελευθερία του ανθρώπου και να εκτρέπει την κατά φύση κίνησή της.

Η ελευθερία για τον χριστιανό νοείται ως λειτουργία μυστηριακή στη σχέση κοινωνίας με το Θεό, γιατί όπως λέγει ο Μέγας Αντώνιος “είμαστε ελεύθεροι όχι στην αυθαιρεσία ή στην ανεξαρτησία μας, που είναι η δυνατότητα του θανάτου και η πλάνη μέσα στο σκοτάδι των παθών και η πραγματική άγνοια του εαυτού μας”, αλλά ελεύθεροι μέσα στη Χάρη, στην αγαπητική ένωση μας με το Θεό.

Είμαστε ελεύθεροι να αγαπάμε τον Θεό και αγαπάμε το Θεό για να είμαστε ελεύθεροι. Όλα τα άλλα είναι φιλολογία. Όπως έλεγε ο άγιος Πορφύριος: «Μωρέ τον Χριστό να αγαπήσετε. Τον Χριστό…! Και μη φοβόσαστε τίποτα. Αδιαλείπτως να προσεύχεστε. Ο Θεός δεν θέλει πολλά. Μόνο την ευχούλα να μην αφήνετε. Να μη σταματάτε να του μιλάτε. Τον Χριστό να έχετε, γιατί ζωή χωρίς τον Χριστό δεν είναι ζωή. Πάει τέλειωσε… Όταν αγαπήσουμε τον Χριστό η ψυχή μας ελευθερώνεται από το φόβο». Η Εκκλησία μας με τη στερεά πίστη της και τη Χάρη του Παρακλήτου δεν υποτάσσει το Θεό στην ελευθερία αλλά την ελευθερία στο Θεό, δεν υποτάσσει το Θεό στα γεγονότα αλλά τα γεγονότα στο Θεό.

Είναι αφροσύνη να πιστεύει κάποιος ότι, από τη μία, εξαιτίας του γεγονότος των πολλών αμαρτημάτων και εγκλημάτων δεν είναι δυνατόν να σωθεί με την ευσπλαχνία του Χριστού, και από την άλλη, ότι με την αμετανοησία και την απόρριψη της “συνέργειας” της Χάρις του Θεού θα δώσει νόημα στην ελευθερία του. Γιατί η Χάρις είναι η δυνατότητα που θεραπεύει, ολοκληρώνει και μεταμορφώνει την ελευθερία του ανθρώπου σε πραγματικά ελεύθερη και αληθινή Ελευθερία. Ελευθερία δηλαδή που καταξιώνεται μόνο στο καλό και στην αγαθοεργία στην αγάπη και με την αγάπη. Αυτή είναι και η απάντηση του Χριστιανού προς τον κόσμο: ο λόγος της ελευθερίας του ανθρώπου του Θεού απέναντι στην ψυχολογική ορμή ή ελευθερία του κοσμικού ανθρώπου.

Και η Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή είναι το στάδιο της πραγματοποιήσεως της ελευθερίας διά των εν Χάριτι ασκήσεων, της ελευθερίας από τον "εν πολλαίς αμαρτίαις περιπεσόντα άνθρωπο" προς την ελευθερία του "εις μέτρον ηλικίας του πληρώματος του Χριστού" τέλειου ανθρώπου.

Κατά τον Άγιο Συμεών τον νέο Θεολόγο, η ελευθερία δεν είναι μόνο "Όχι" αλλά και "Ναι", δεν σημαίνει μόνο να μην κάνει κανείς το κακό, αλλά να κάνει και το καλό.

Και ο Απόστολος Πέτρος λέγει στην Α΄ επιστολή του "ποιος μπορεί να σας βλάψη, εάν μιμήσθε το καλόν; Μη τους φοβηθήτε, ούτε να ταραχθήτε, αλλά λατρεύσατε, τον Χριστόν ως Κύριον εις τις καρδιές σας, και να είσθε πάντοτε έτοιμοι προς απολογίαν εις τον καθένα, που θα σας ζητήση λόγον διά την ελπίδα που έχετε μέσα σας, αλλά να το κάνετε με ευγένειαν και σεβασμόν, και να έχετε συνείδησιν αγαθήν. (Α' Πέτρου 3,15-16). Αυτή είναι η ελευθερία που καλούμαστε να τολμήσουμε, μία ελευθερία με συνείδηση αγαθή που γίνεται δύναμη πίστεως, ομολογίας και διακονίας, κάτι που για τον κόσμο είναι παράδοξο.

Ο Ντοστογιέφσκι έλεγε ένα νέο φοιτητή ότι "στην εποχή μας εξισώνουν την ελευθερία με την αποχαλίνωση των παθών, ενώ η αληθινή Ελευθερία βρίσκεται στην κυριαρχία του ανθρώπου πάνω στον εαυτό του και στη θέληση του. Στην εποχή μας εξισώνουν την ελευθερία με την οικονομική ασφάλεια. Αντίθετα η μεγαλύτερη ελευθερία δεν είναι να συσσωρεύσει κανείς αγαθά και να εξασφαλίσει τον εαυτό του με το χρήμα αλλά να μοιράσει όλα όσα έχει και να πάει να γίνει υπηρέτης όλων."

Πόσο αλόγιστα σπαταλούν οι άνθρωποι την ωραιότητα της Μεγάλης Τεσσαρακοστής με θρησκευτικές υποχρεώσεις ή συναισθηματικές συγκινήσεις, ακόμη και με μεταφυσικές αναζητήσεις. Και ξεχνούν ότι η ωραιότητα αυτή αποκαλύπτεται ως στάδιο ασκήσεως και μάλιστα των αρετών, ως καιρός αυτογνωσίας ή γνώσεως τόσο της καρδιάς του ανθρώπου, ταπεινώσεως και μετανοίας, αυτομεμψίας ή αισθήσεως των αμαρτιών, πάλης και νίκης κατά των δαιμόνων, και όλα αυτά, όχι ως αυτάρκεια ή τελείωση της πνευματικής ζωής αλλά ως όρος πραγματοποιήσεως των σχέσεων μας με τους άλλους και της σχέσης μας με το Θεό.

Σε αυτή την οδό βρίσκεται η ωραιότητα της αγωνιστικής περιόδου της Τεσσαρακοστής. Είναι η οδός της αγάπης, το τέλος όλων των αρετών, το μέγα θαύμα του αγιασμού του ανθρώπου. Τίποτα άλλο δεν κάνει τον άνθρωπο Άγιο όσο η λαμπρότητα της αγάπης και η καθαρότητα της καρδιάς. Όλα έχουν αρχή και

τέλος την αγάπη και η διακονία του Χριστιανού, το να είναι ταπεινός υπηρέτης του άλλου, είναι συνέπεια της ελευθερίας του από κάθε εμπάθεια, ως διακονία αγάπης, ίδια με τη διακονία του Χριστού που πάντοτε οδηγεί στην Αγία Ανάσταση.

Η παραίνεση της Εκκλησίας μας είναι σαφής: “Τόν τῆς νηστείας καιρόν φαιδρῶς ἀπαρξώμεθα, πρός ἀγῶνας πνευματικούς ἑαυτούς ὑποβάλλοντες• ἁγνίσωμεν τήν ψυχήν, τήν σάρκαν καθάρωμεν• νηστεύσομεν ὥσπερ ἐν τοῖς βρώμασιν ἐκ παντός πάθους, τάς ἀρετάς τρυφῶντες τοῦ Πνεύματος•”. Ας ξεκινήσουμε χαρούμενα την περίοδο της νηστείας, υποβάλλοντας τον εαυτό μας σε πνευματικούς αγώνες. Να εξαγνίσουμε την ψυχή. Να καθαρίσουμε την σάρκα. Όπως νηστεύουμε με τις τροφές, να απέχουμε από κάθε πάθος, εντρυφώντας στις αρετές του Πνεύματος. (Εσπερινός, Κυριακή της Τυρινής).

Εὔδρομο τό στάδιο τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.

Καλό στάδιο – Καλό πνευματικό ἀγώνα.

Μετά πατρικῶν εὐχῶν

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΑΣ

+ ὁ Πειραιῶς ΣΕΡΑΦΕΙΜ